

Galesia
Polokafo mono wenina Galesia ebau
minabo ya lufuwa i fulo betibo ha

Homu Ha

Galesia ebau ya numuna me ya negu-negu Kilisto weninala monolo nuba o-o abo ne. Homu Polo ya eito feka wenina numunatina meya Antiyoku, Aikoniyamu, Listila ido Debe ya uto Yesu hala ukuwa dowa lo oloto moloto, feto libo, Lo molaibo ha meyalo molonibo onona linubo yagunu Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, lo ledámanaibo ne. E'e, Kilisto Yesu holi hikito munubo yagunuko lifimate hilili oto, monatina fefe libo wenina minae, lo ledanaibo ne, loto api itibito, ya wenina maleka lutina-hatina li elepa iyabo ne. (Aposolo 13, 14). Ido aliga ya Yuda mono mona api itibiyabo wenina, Polo holi nosámibo muwabo wenina ya oti feto lobiyabo, Hemotina lutina-hatina li elepa iyabo, ya Mosese lo molaibo hala yagi meyalo moloti, Goti anela utinau fukanabo yako Goti weninala ona hula anae, loti lo-lo abo ha ya Galesia mono wenina yasi holiti ya aiyo, anewa uteu fukanae, loti holiyabo ne. Feto loti holiyabo ha ya Polokafo holito sebala hala-kala lito, aya hawalokati ya liwila oti uti Yesudokako hofa keloti, emo hanulalo fefe loti moninae, loto lufuwa me ya ya i fulo betibo ne.

Lo oloto molaibo ha

¹⁻² Aiyo, hemotina Galesia ebau numuna negu-negu monolo nuba o-o abo, ya nemo Polo, aposolo minobo we, ya mono weninate muki yagi maina minoto lufuwa me ya ya i fulo betiyowe. Walo.

Aposolo ononawa liyobo, ya wenina wetinaloti liyámobo ne. Ido wenina masi nilifi molámabo ne. E'e, Yesu Kilstote Melafo Goti fuliguti li sinoi edaibo we yate nilifi molaito liyobo ne.

³ Metefo Gotidokati ido Wenaba Yesu Kilistodokati ya aifa li dowa lo ledaibo mona ido you amena mona ya hemotinaloka mino betinaiye.

⁴ Onesa meleka hamena nosámibo monau minonigu yauti aya Wenaba Yesu Kilistokafo wina ledanowe, loto nosámibo monate yagunu ya oto moloto aibo mona ya fulitoto fulibo, ya Metefo Goti hala dowa kibo monalo meyalo moloto feto fe ledaibo ⁵ yagunu Goti huliya nabanaba mino edaiboma ya moda minomo yoto minowanowa oto nebo ne. Ona.

Hawa ukuwa dowa ya mako yako nebo ha

⁶ Ake, hemotina ya Kilisto aifa li dowa lo ledaibo monala yagunu Gotikafo emodoka sutina fido yati aloko metina muti u hala ukuwa li eito itabo halo kelabo, ya holiyobo ei-ai, loto wene lauwa opaibo ne! ⁷ Ido hala ukuwa eito ma minámifa, wenina masi li hopa o betiti, Kilisto hala ukuwa dowa li eito bulinune, loti holi minae. ⁸ Feto fe minafa, ido leimofe, ido okulumauti enisole masife, loti ya hala ukuwa dowa homu lo oloto biyonibo ya li hopaiti, eito ma lobiti ya u hopa unabo wenina aneyo. ⁹ Ha ya homu moda lotonibo yama onesa hofa lobiyowe. Holilo. Wenina masi loti ya hala ukuwa dowa li minabo ya li hopaiti, eito ma lobiti ya u hopa unabo wenina aneyo.

¹⁰ Hawa feto lobo, ya wenina holi numunae, loto holito lofemo, ido Gotikafo holi numunaiye, loto holito lowe? Ido wenina dowa loti wa nedanae, loto hanu moni wita minofe? E'e, wenina dowa loti wa nedanabo hanu ma moni wita minobo neko, ya Kilisto houba-nabala we ma minámodi ne.

Polokafo aposolo onona libo monala yagunu lobibo ha

¹¹ Feito mono weninane-motao, ha me ya holifele lanae, loto lobiyowe. Holilo. Hawa ukuwa dowa lo oloto biyobo ya wenina lutina-hatinauti ma minámiye. ¹² Ido weninalokati liyámoto, wenina masi api nomámabo ne. E'e, Yesu Kilistokafo li oloto pi numibo ne.

¹³ Homu ya Yuda wenina mono monate ya nemo molomo yowobo ha ya hemotina moda holitama ne. Ya hamenalo ya Goti weninala monolo nuba o-o abo wenina ya auba ito hofo beti henri betiyoto li hopa o betimo uwoma ne. ¹⁴ Feto feyobo, ya awanefo-holofane monatina yauti ma limo itanaiye, loto aubafofo loto monawa molomo yowobo yamo nemo weninane minagu ya hounanefo-mota abi ya li fulo betito Yuda mono monate ya holifele lomo yowoma ne.

¹⁵ Feto fe-fe minofa, Gotikafo homu onefo houmalau minobo hamenalo ya wa moloto wa nedoto, aifa li dowa lo ledaibo monala yakafo sune fibo we dowa loto holibo hamenalo, ¹⁶ ya eito feka wenina minagu ya hala ukuwa lo oloto binane, loto nemodoka Hipala li oloto pi numibo hamenalo, ayalo ya mona magunu wenina ma loga-miga o betiyámobo ne. ¹⁷ Ido Yelusalemu numudo ya aposolo onodo u homu moloti liyabo we minadoka ya yowámobo ne. E'e, Alebia mikalo ya uto minoto, aliga ya Damasikusi numudo liwila obo ne.

¹⁸ Feto fe minoto, aliga ya melege loitigi makogi (3) utaito, yalo ya Sifasi Pita wa edanowe, loto Yelusalemu numudoka yowowe. Yoto ya fo hamena fiftini (15) yalo ya emogi minoibo ne. ¹⁹ Emogi minoibo hamenalo ya aposolo malekaloka ya ma wa betiyámoto, Wenaba unalafo Yemusi yako wa edobo ne. ²⁰ Feto feyobo yagunu hala ukuwa dowa liyobo ha ya wenina masi api nili-biyámabo, Kilistokafo li oloto pi numibo ne, loti hemotina

holifefe lanae, loto ha lufuwa i fulo betiyobo me yau sugi ha ma iyámowe. E'e, Goti onobalalo ya ha onako ne, loto lufuwa iyowe.

²¹ Ena yaloti uto Silia mikalo ido Silisia mikalo moniyobo, ²² ya Yudia mikalo wenina Kilisto lulau mino edoti monolo nuba o-o abo wenina yasi hone wa nedámafa, ²³ nemogunu ya ha me yako holiyabo, Homu ya holi hikitonibo ha li hopaitanowe, loto mono weninate hen betido hofo-hofo beti o nebo we yamakafo onesa me ya aya hawa lo oloto molo ne, loti ²⁴ nemogunu holiti ya Goti huliya li faka labo ne.

2

Polo ya Yelusalemuka yoto aposolo malekagi lutina mako molabo ha

¹ Ena aliga ya melege fotini (14) utaito, yalo ya Yelusalemu numudo hofa yonowe, loto nemote Banabasite maina yoto, Taitusi yagi ilimito maina yowonibo ne.

² Feito yowonibo ya aifa yowámoto, Wenabakafo li oloto pi numido yowonibo ne. Feto feyobo ya ononawa auba ito litoto, ido onesagi li minobo onona ya u aifa idafa hilitanaiye, loto hiyaba we hulitinagi we eimotina minagu ya hawa ukuwa dowa eito feka wenina minagu lo oloto bibi obo ha ya itibiyobo ne.

³ Feto loto itibiyobo, ya maina onibo we Taitusi ya Giliki we ma nenako, Yuda wenina Goti anela utinai fukabo ane ya emo ulau minámibo nefä, ido anewa ya ulau fukalo, loti lo molámabo ne.

⁴ Feto loti lo molámafa, mono wenina sugi-idafa we masi momona oti hiyateu yowabo ya Kilisto Yesu lulau mino edoto wina ledaibo minonibo monate ya nomudinakafo wa edanune, loti, Yuda wenina lo molabo hakafö hofa nala i ledanune, loti yoti ya Goti anela Taitusi ulau

fukanae, loti auba iti holiyabo ne. ⁵ Feto loti holiyafa, lemo ya auba ito, e'e, lonibo, ya hawa ukuwa dowa, ha ona hula nebo ha ya hemotinaloka mino betinaibo ne, loto, hawa labo ya mete muto hololadámoto, auba ito minone.

⁶ Ena wenina masi ya hiyaba we hulitinagi weninae, loti holiyafa, ido nemo ya hulitina naba yaidana-meidana nebo wenina yagunu holiyámanogolowe. E'e, Goti ya wenina ma naba ne, ido ma lumuto nebo we ne, loto hona molo ledámibo ne. Feito ya hulitinagi we hiliyabo wewa yasi nemo hawa ukuwa lo oloto molo-molo obo halo ya ha ma yagi onu ito lobiyo, loti lonomámabo ne.

⁷ E'e, aya wewa yasi feto loti holiyabo, Gotikafo Yuda wenina anela utinau fukabo wenina ya hala ukuwa dowa lobinaibo onona ya Pita analo moloto, ido ayaidana oto nemo eito feka wenina anela utinau fukámabo wenina lobinobo ononawa ya nemo anelo molaibo ne. ⁸ Feito Pita li auba i edoto, anela utinau fukabo wenina minadoka ya aposolo onodo ilifi molaibo wewa yamakafo ayaidana oto nemogi li auba i nedoto, eito feka wenina minadoka nilifi molaibo ne, loti hulitinagi we hiliyabo wewa yasi feto loti holiyabo ne.

⁹ Feto loti holiti, ido aifa li dowa lo ledaiibo monala numibo yagi wa edofefe loti, ya Yemusile, Sifasi Pitale, Yonile, mono wenina huwatina hiliyabo we yasi nemote Banabasite adelo liti lemogi houna iti, lemo ya eito feka wenina minadoka unae, loti lolumuti, ido emotina ya Yuda wenina minadoka unune, loti feto fe ledabo ne.

¹⁰ Feto fe ledoti, ya ha ma mako, ya wenina ma ha hena utinalo minageto idafa magunu holiti alafa fiti moni wita abo wenina yagunu holiti adina li faka lo betilo, loti lolomabo, ya aya monawa auba ito molanowe, loto aidenati holi minobo ne.

Polokafo Pita ha auba ito lomuibo ha

¹¹ Ido Sifasi Pita ya Antiyoku numudo loto nebo hamenalo, ya fefe ladámibo mona molaibo ya wa edoto, hote fito ha auba ito lomuwobo ne.

¹² Wenina ma Yemusi nedoti ámabo hamenalo ya Pitakafo eito feka weninagi maina no minafa, ido Yuda weninawa loti minabo hamenalo, ya Goti anela utinau fukabo weninawa ya ha lotanae, loto holi holito, eito feka wenina minadoti ya liwila oto u Yuda weninalo yako keloto, feleko minoti no-no abo ne. ¹³ Feto fe minabo ya Yuda wenina malekaloka ya ayaidana otí emogi maina sugi monawa ya molo minanako, Banabasi yagi sugi monatinawa yakafo ika o edaibo ne.

¹⁴ Feto fe minafa, nemokafo hawa ukuwa dowa, ha ona hula hanudo ya fefe loti moniyámabo monatina wato, ya muki onobatinalo ya Sifasi Pita feto loto lomuwobo, Hemo ya Yuda wema minaba, Yuda wenina monatina molámoto, eito feka wenina monatina molanima nenako, neidafaito eito feka wenina ya lemo Yuda wenina monate molalo, loto ika o beti minane? loto lomuwobo ne.

Yesu holi hikito muwabo yako monatina fefe libo wenina minae, lo betinaibo ha

¹⁵ Lemo ya eito feka wenina, hopa minabo wenina yauti oloto piyámonibo ne. E'e, Yuda wenina yauti oloto piyonibo nefá, ¹⁶ ido lo molaibo ha meyalo molanubo onona liyonibo yagunu Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledámibo ne. E'e, Yesu Kilisto holi hikito munubo yagunuko feto lo ledanaibo ne, loto holi minoninako, leimo Yuda wenina yagi Kilisto Yesu holi hikito muwone. Wenina ma lo molaibo ha ononawa linabo yagunu monatina fefe libo wenina minae, loto lo betinaibo wenina ma minámanako, yagunu lo molaibo ha ononawa ya litumate minámiye. E'e, Kilisto holi hikito

munubo yako monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledanaibo ne, loto holi hikito muwone.

¹⁷ Feito minoba, ido Kilisto lulau mino edonibo yagunu monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledaiibo hanudo moniyonibo hamenalo, ya leimo Yuda wenina ya eito feka wenina yamaidana oto nosámonibo wenina minone, loto monate li oloto piyagetoma, ya neidafaiye loto lanune? Kilisto ya nosámibô monau lilimibô we ne, lanube? E'e, feito minámiye. ¹⁸ Lo molaibo ha ononawa ya litumate minámiye, loto fulitonibo, ya hofa liwila oto li minogetoma ya leimo hololadámonibo monate li oloto pinubo ne.

¹⁹ Lo molaibo ha yakafo fulinobo hanu si nedaibo yagunu Gotidokako nomune hofawa mino edanowe, loto aya hawa nalala ya moda fuli muwowe. ²⁰ Kilstogi maina yá yofolo moda fulitoto, ido nomune hofawa aifa minobo ya neimo ya minámowe. E'e, luneu ya Kilisto mino nedaibo ne. Feito nemo onesa unegi nomune hofawa minobo, ya Goti Hipala, lula-hala numibo we, nemogunu holito fulibo we ya holi hikito mu-mu o minobo yagunuko hofawa mino holito oto moloto o-o minowe. ²¹ Goti aifa li dowa lo ledaiibo monala ya li aifa idafa buliyámowe. E'e, lo molaibo ha meyalo molonibo yagunu monatina fefe libo wenina minae, lo ledaiibo neko, Kilisto fulibo mona ya aifa idafa adi ne.

3

Lo molaibo ha ya ogofuto meyalo molámanubo ha

¹ Aiyo, hemotina Galesia wenina nei fiyabo, hemotina nomudina hulalo ya Yesu Kilisto yá yofolo hofo fuliyabo ha lo oloto bito itibito oto ya moda holife fe laboma nenako, hemakafo lutina-hatina li hopaitaiye?

² Idafa mako magunu loga o betinogolowe. Lonomalo. Weuna lutinau liyabo, ya lo molaibo ha meyalo molabo yagunu liyabo nefemo, ido hala ukuwa holiti holi hikito muwabo yagunu liyabo ne? Moda holi hikito muwabo yagunu liyaboma nena. ³ Nei-nei fiyafe? Weunakafo li ogofu betito mono hanudo apiti moniyabo wenina ya onesa heimotina utina-lutina-hatina yakafo li ogofu betito u fefe loto monimo yonune, loti holiyafe?

⁴ Idafa naba hemotinaloka oloto pibo ya u aifa idafa wife? E'e, aifa idafa minámiye, loto holiyowe. ⁵ Ido Weuna lutinau molo betito, aubala itibibo mona li oloto pi betimo yoibo we yakafo lo molaibo ha meyalo molabo yagunu feto fe betifemo, ido hala ukuwa holiti holi hikito muwabo yagunu feto fe betibo ne?

⁶ Aya yagunu ya feto libo,

Abalahamukafo Goti holi hikito muibo yagunu monala fefe libo we ne, loto lo edaibo ne,
loto ha mono lufuwau (Stt 15:6) ya nebo ne. ⁷ Yagunu feto loti holilo. Holi hikitabo wenina ya Abalahamu yufa fibo wenina ona minae.

⁸ Ido eito feka wenina masi holi hikito munabo yagunu Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, loto lo betinowe, loto homu aidena holito ya Abalahamu hawa ukuwa feto loto lo oloto muibo,

Hemogunu ya wenina mikau-mikau li dowa lo betinowe, loto ha mono lufuwau (Stt 12:3, 18:18, 22:18) ya nebo ne.

⁹ Feito Gotikafo holi hikitabo wenina muki ya Abalahamu holi hikitaibo wegi maina li dowa lo beti ne.

¹⁰ Ido lo molaibo ha meyalo molabo ononawa yakafo lituma i betiyageto moninabo wenina ya u hopa anabo wenina minanigilae. Aya yagunu ya feto libo,

Ha mono lufuwau ya lo molaibo ha muki-muki lufuwa
iyabo ya meyalo molomo yowámanabo wenina ya
u hopa anigilae,

loto ha mono lufuwau (Lo 27:26) ya nebo ne. ¹¹ Ido ha ma
ya feto libo,

Monatina fefe libo wenina ya holi hikito minabo yagunu
ya hofawa mino holinigilae,

loto ha mono lufuwau (Hab 2:4) ya nebo ne. Yagunu
lo molaibo ha meyalo molanabo wenina ya Goti onobal-
alo monatina fefe libo wenina minae, loto lo betinaibo
wenina ma minámae, loto holife fe lo minone. ¹² Ido lo
molaibo ha ononawa ya litumate anaibo mona ya holi
hikito muwonidoti minámiye. Aya yagunu ha ma ya feto
libo,

Lo molaibo ha ononawa limabo wenina ya hawa muki
meyalo molanabo yako nomudina hofawa mi-
nanae,

loto ha mono lufuwau (Wkp 18:5) ya nebo ne.

¹³ Ena lo molaibo ha muki-muki meyalo molámonibo
yagunu u hopa anubo monawa yauti ya Kilistokafo meina
fito wina ledai, ya lemogunu holito u hopa aibo mon-
awa ya mofu ledai ne. Yagunu ha ma ya feto libo,

Yálo hali betiyabo wenina muki ya u hopa anabo wenina
minae,

loto ha mono lufuwau (Lo 21:23) ya nebo ne. ¹⁴ Ido
Kilstokafo feto fe ledai, ya eito feka wenina Kilisto
Yesu lulau mino edabo ya Abalahamu idafa dowa lo edaibo
mona ya mino betinaiye, loto feto fe ledai ne. Ido
Weuna luteu mino ledanaiye, loto homu lo molo ledai
ha ya holi hikito muwonibyo yagunu hulawa linae, loto
u hopa anubo monawa ya mofu ledoto, meina fito wina
ledai ne.

Goti aliga lo molaibo hala yakafo homu lo molo bibo ha ya li yoima o edámanaibo ha

¹⁵ Ena mono weninane-motao, idafa aifa mikaleka idafalo ha ma lanogolowe. Holilo. Mikaleka ha, wenina magi hutifina betito lo auba ito molanubo ha ya wenina masi holi fulitámanabo ne. Ido ayalo ya ha ma hofa onu iti lo molámanabo ne. ¹⁶ Ido Gotikafo li dowa lo betinowe, loto lo molo bibo ha ya Abalahamugi ido yufa fibo wegi yagunu lobibo ne. Feto loto yufa fibo we yagunu libo, ya wenina muki yagunu ladámiye. Yufa finanibo wegi yagunu lowe, loto lomuibo, ya we mako Kilisto yagunuko liye.

¹⁷ Aya ha monawa ya lobinogolowe. Holilo. Gotikafo Abalahamugi hutifina edaibo ha ya homu aidena molo-toto, ido aliga melege fo hadeti teti (430) utaito, yalo ya lo molaibo ha lo oloto pibo ne. Feito ya lo molaibo hawa yakafo hutifina edaibo ha Gotikafo homu lo molo muibo ya li hopaito hilili ámanaibo ne. ¹⁸ Mono idafa weuna fi ledaibo ya lo molaibo halokati linubola nebo neko, ya lo molo lumibo halokati linubo ma minámadi ne. Ido Gotikafo Abalahamu lo molo muibo halokati ya mutaibo ne.

¹⁹ Feito neboma nenako, lo molaibo ha ya neidafaito lo oloto piye? Holito holiyámoto onibo monate lilibinowe, loto homi ito lo molaibo, ya aya hawa minomo uto uto, yufa fibo we yagunu homu Abalahamu lo molo muibo wewa ya oloto piyageto, lo molaibo hawa u ayalo inaiye, loto lo molaibo ne. Ido enisole ya idipi molaito lumuti ya lo molaibo hawa ya lusaku we Moses analo molato, emokafo wenina lobibo ne. ²⁰ Ena lusaku we ya we mako yagunuko ámifa, ido Goti mako eimolako Abalahamu lo molo muibo ne.

Lo molaibo ha yakafo Kilstodoka anae, loto lilimibo ha

²¹ Feito neboma nenako, hawa aliga lo molaibo yakafo Goti homu lo molo bibo hala li yoima o edaibo nefe? Feito minámiye. Lo molaibo ha makafo li nomude waibo ha ma nebo neko, hawa meyalo molonibo yagunu monatina fefe libo wenina minae, lo ledadi ne. ²² Ido feito minámiye. E'e, wenina muki lifimatina yakafo nala i betibo ne, loto ha mono lufuwau ya lo oloto pibo ne. Feito Yesu Kilisto holi hikito muwonibo yagunu ya lo molo lumibo hawa hulawa binobo ne, loto holi hikitabo wenina ya feto fe betibo ne.

²³ Feito nefá, ido homu, holi hikitonibo monawa oloto piyámibo hamenalo, ya lo molaibo ha yakafo nala i ledaibo ne. Gotikafo holi hikitanubo mona aliga li oloto pinowe, loto feto fe ledaibo ne. ²⁴ Yagunu lo molaibo ha ya api lilibito hiyaba o ledaibo idafa yakafo Kilistodoka lilimi fulageto, ya holi hikito munubo yagunu monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledanowe, loto hawa lo molaibo ne. ²⁵ Ido holi hikito muwonibo monawa moda oloto pitainako, hiyaba o ledaibo hawakafo onesa meloti nala i ledámibo ne.

Holi hikitonibo yagunu Goti olufola minonibo ha

²⁶ Hemotina muki ya Kilisto Yesu lulau mino edoti holi hikito muwabo yagunu Goti olufola ona minae. ²⁷ Holiyafe? Hemotina Kilistogi keloti noku iyabo wenina muki ya Kilisto fefelumala i minae. ²⁸ Feto fe minabo, ya hemotina ya ma Yuda wenina minae, loti, ido ma eito feka wenina minae, loti, ido ma nalalo minoti houbanaba onona liyabo wenina minae, loti, ido ma nalalo minámabo wenina minae, loti, ido ma wemoli minae, loti, ido ma wenipa minae, loti lo-lo abo, ya feti minámae. E'e, hemotina muki ya Kilisto Yesu lulau mino edoti ya u mako o minae. ²⁹ Feti hemotina ya Kilisto weninala minanako, Abalahamu yufa fibo wenina yagi minabo yagunu

Gotikafo Abalahamugi yufa fibo weninalagi lo molo bibo halalo idafa weuna fi betibo ya moda linigilae.

4

Yesukafo nalauti wina ledoto Goti olufola li ina fi libo ha

¹ Ha lobo ya monawa feito ne. Wenina ma fulinabo ya idafa-adafatina muki ya weudina fi betiyabo olufotina ya idafawa yawala minafa, olufotina hefola minabo hamenalo ya idafa-adafawa liyámoti, aifa houba-naba onona liyabo wenina yamaidana oti minato, ² ya wenina masi hiyaba o betiti, idafa-adafatina yagi hiyaba o betiti minato, aliga ya gedatoma, metinafo hamena molaido ayalo ya moda linabo ne.

³ Ido leimo ayaidana oto homu namuna minonibo hamenalo ya mikaleka mona hiyaba o ledaibo monafana yakafo nala i ledaibo ne. ⁴ Feito minoba, Gotikafo hamenawa molaibo yama moda lo fedotaito, yalo ya eimola Hipala ilifi molaito, wena houmalauti oloto pito, lo molaibo ha meyalo moloto nalau nebo, ⁵ ya leimo lo molaibo ha nalau minonibo wenina ya meina fito wina betiyoto Gotikafo neimo olufone minanae, loto li ina fi ledanowe, loto oloto pito aibo ne.

⁶ Feito hemotina ya Goti olufola minabo yagunu emokafo Hipala Weuna ya luteu ilifi fulo ledaibo ya Menefo, Wauwe, loto auba ito libo ne. ⁷ Yagunu hemotina onesa me ya nalalo houba-naba onona liyabo wenina ya minámae. E'e, Goti olufola ya minae. Ido olufola minanako, Gotikafo weuna fi betibo idafa ya moda linabo ne.

Polokafo Galesia wenina yagunu hala ligi-ligi kibo ha

⁸ Ena homu hemotina Gotigi houna iyámabo yagunu ya idafa-adafa Goti ona hula minámibo idafa-adafa ya

holi muti houba-naba o-o abo yagunu nalau minabo ne.
⁹ Feto fe minabo nefä, onesa me ya Gotigi houna iyabo ne, lanofe? E'e, onesa me ya Gotikafo hemotinagi houna ibo hamenaloy a hemotina mono mona-fana auba minámibô mona, hula minámibô mona-fanadoka hofa liwila oti u houba-naba oti nalau ya unune, loti ya neidafaiti feto fe minae? ¹⁰ Hemotina ya lo molaibo ha meyalo mologeto ya Gotikafo dowa loto wa ledanaiye, loti mono hamena eito-eito yagunu holiti, ido melegefena iganafena yagi molo eito-eito oti molabo ya ilawa liye, loti holi minae. ¹¹ Feti holi minabo yagunu nemokafo auba ito mono onona li betiyobo yakafo hemotinaloka ilawa liyámoto, u aifa idafaidana otanaiye, loto hemotinagunu holiyobo ya holi numiye.

¹² Aiyo, mono weninane-motao, hatina lito lobiyowe. Holilo. Nemo ya hemotina yaidana oto minoma nenako, hemotina ya nemo yaidana oti minalo. Hemotina ya li nosámibô o nedámae. ¹³ Goti hala ukuwa dowa homu apito lo oloto biyobo ya une nosámibô hamenaloy a lolumima ne, loti nemogunu ya holi minae. ¹⁴ Feto feyobo ya une nosámibô ya hepa molo bifa, lutina-hatina nosámibô holi numuti eleka fi nedámoti, moda Goti enisolelagi houna iyabo yamaidana oti, ido Kilisto Yesugi houna iyabo yamaidana oti ya nemogi houna iyaboma ne. ¹⁵ Feto fe nedoti dowa loto holi minabo mona ya onesa igaleka ne? Ya hamenaloy a hemotina nomudina hula ya ogofuti kiliyabo neko, moda kiliti nomadi ne, loto hemotinagunu holifefe loto lowe. ¹⁶ Feto fe minafa, ido onesa me ya ha ona hula lobiyobo yagunu uwotefo ne, loti nemogunu holi minafe?

¹⁷ Weninawa yasi auba iti hemotinagi houna inune, loti afa, li dowa lo betinabo ma minámkiye. E'e, eimotinagunuko holiti ade li faka lanae, loti hemotinagi houna iti

mono fefe libo hanudoka yati li eito ta lo fulo betinune, loti holi minae. ¹⁸ Ena hemotina mona dowa molanune, loti auba iti holinabo ya moda dowa lanogolaiye. Feto feyanabo, ya nemo hemotinagi minanobo hamenalo yako feto feyámiло. E'e, hamena-hamena feto fe-fe anabo ya moda dowa lanogolaiye.

¹⁹ Aiyo, olufone hefolao, Kilisto fefelumala lutinau oloto pinaiye, loto wenipa olufotina hedanigili ogofu holiyabo yaidana oto nemo ya hemotinagunu holito miluma naba-naba hofa holi-holi o minowe. ²⁰ Aiyo, nemo hemotinagunu holito hane ligi-ligi kiyoboma nenako, onesa hemotinagi maina minoto adina li faka lo betinobo ha lobifefe lanobolae, loto auba ito holiyowe.

Hagali ido Sala wase ibo hatina

²¹ Ena loga o betinogolowe. Lonomalo. Hemotina lo molaibo ha houba-nabala o minanune, loti holiyabo, ya lo molaibo hawa ya holiti monawa holifefe ladámo minafe?

²² Lo molaibo hawa lufuwa iyagu ya feto libo, Abalahamu hipala loiti oloto pibo, ya ma nalalo houba-naba onona li nebo wena Hagalikafo hedaibo, ido ma nalalo minámibo wena olonafo Salakafo hedaibo ne. ²³ Feti hedaibo, ya nalalo nebo wenakafo hedaibo hipala Isimaeli ya aifa mikaleka monalokati hedaifa, ido nalalo minámibo olonafokafo hedaibo hipala Aisaka ya Goti lo molo muibo halalokati oloto pibo ne.

²⁴ Ena hawa mona yauti mona ma ya feto loto holinubo ne: wenawa loiti ya Gotikafo weninalagi hutifina ledaiibo ha loiti yaidana oto ne. Ma ya Hagali nalalo houba-naba onona libo wena ma nenako, olufola hedaibo yagi ayaidana oto nalalo minabo wenina minae. Ido ayaidana oto hutifina aibo ha Sinai obulaloti oloto pibo ha ya litumate ne, loti holiyabo wenina ya hawa yakafo nala i

betinako, nalalo houba-naba ononala li minabo wenina ya minae.

²⁵ Ido Sinai obula ya Alebia mikaleka neboma, ya nalalo nebo wena Hagali yufa fibo wenina ebatina ya ne. Ido ayaidana oto onesa me ya numuna meya naba Yelusalemu ya lo molaibo hawa nalalo houba-naba ononala li minabo wenina numunatina meya naba ya ne. ²⁶ Feito nefo, leimo numunate meya naba ya Yelusalemu eito, okulumau nebo numuna, ya nalalo houba-naba onona ma minámibo eba ya ne. Aya eba ya otefo yaidana oto neboma nenako, lo molaibo hakafo nala i ledámibo olufola ya minone.

²⁷ Aya Yelusalemu loiti yagunu ya wase ibo ha ma feto libo,

Hemo hení wena, olufo ma hedámanibo wena ya ake i mino. Hemo olufo hedanogolo uka ogofu aibo holiyámanibo yagunu wagafo uta o hedaifa, luka-haka dowa loto holito, nama naba loto su fiyo. Hemo ya wena ma wanafogi aifa minaibo wena ya li fulo edoto olufoka yufa molanabo wenina abi loti minanabo yagunu dowa loto holimo uto ake ito ha naba lo-lo o mino,

loto ha mono lufuwau (Ais 54:1) ya nebo ne.

²⁸ Ena mono weninane-motao, hemotina ya wena Sala hipala Aisaka yaidana oti Goti lo molo muibo halalo ya olufola minaboma ne. ²⁹ Feti minafa, ido homu ya Abalahamu hipala ma mikaleka monalokati hedaibo hipa Isimaeli yakafo hipala ma Weunadokati hedaibo hipa Aisaka li nosámibo o edaibo yamaidana oti onesa me ya ya molomo uwabo ne. ³⁰ Feito nebo nefo, ido ha mono lufuwau ya neidafaiye liye?

Nalalo houba-naba onona libo wena hipala yakafo nalalo minámibo wena hipalagi maina metinafo idafala weuna fi betito linaibo ma minámiye. E'e, ma

liyámanogolainako, nalalo minaibo wenawate hipalate idipi fulo,
loto ha mono lufuwau (Stt 21:10) ya nebo ne. ³¹ Yagunu mono weninane-motao, leimo ya nalalo onona libo wena olufola ma minámone. E'e, nalalo minámibo wena olufola ya minone.

5

Kilsto wina ledai bo monau ya auba ito minanubo ha

¹ Feito nalau minámanae, loto Kilstokafo moda wina ledotaima ne. Yagunu idafa magunu holito houba-naba o edogeto nalalau hofa helefuku uno ledotanaiye, loti auba iti minalo.

² Nemo Polokafo ha me ya lobiyowe. Holifefe loti holilo. Hemotina Gotikafo dowa wa ledanaiye, loti utinau anela fuko betinabo ya Kilsto hemotinaloka u aifa idafaidana anogolaiye. ³ Yagunu homu lobiyoma ya hofa auba ito lobifefe lowe. Holilo. We makafo Goti anela ulau fuko nedalo, loto anewa linaibo wewa ya lo molaibo ha muki-muki meyalo molámanaibo ya lifima ha mino edanogolaiye. ⁴ Hemotina lo molaibo ha meyalo molonibo yagunu Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, lo ledanaibo ne, loti holiyabo wenina, hemotina Kilistogi hutifinaguti ya fukoti, aifa li dowa lo ledai bo monala fulitabo wenina ya minae.

⁵ Feto fe minafa, lemo ya Weuna lulau mino edoto holi hikitonibo yagunu Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledanogolaiye, loto holito hiyabala o minone. ⁶ Kilsto Yesu lulau mino edonibo ya Goti anelagi minobemo, ido minámone? Loiti yagi ya hulawa minámiye. E'e, holi hikito muwonibo yagunu lute-hate binubo mona molomo yowonibo yakafoko hulawa liye.

⁷ Hemotina homu ya mono hanudo auba iti monimo uwabo nefo, eletifo ya hemakafo hanu hu betito, ha ona

hula ya meyalo molámoti minae? ⁸ Meyalo molámabo monawa ya wa molo betibo we Gotidokati minámiye. ⁹ Beletiku ya yisi hefola efoma fulato, muki pupu loto yoibo ne, loti holiti ya hatina kifefe lalo.

¹⁰ Hemotina ya nemogi maina Wenaba lulau mino edonibo nenako, yagunu hemotinagunu holito ya hatina eito ma kiyámanigilae, loto holi hikito minowe. Feito holi hikito minofa, ido we ma hemakafafe loto weudinalutina-hatina li hopaitaibo we ya lifimala henawagi ya liwila oto linogolaiye.

¹¹ Ido mono weninane-motao, neimo homu ya Goti anela ya wemoli muki utinai fuko betilo, loto lo oloto molobo yamaidana oto onesa lo oloto molo minobo neko, ya Yuda wenina yasi li nosámibo-asámibo o nedámadi ne. Ido weninawa yá yofogunu holi fulitabo yagi ya huladi ne. ¹² Lutina li hopaitabu wenina ya eimotina utina ya hulawagi hofuto fuko fulitabo neko, ya dowa ladi ne, loto holiyowe.

¹³ Mono weninane-motao, hemotina ya nalau minámoti minanae, loto Gotikafo wa molo betibo ne. Feto fe betibo yagunu nalau minámoninako, ute-lute dowa loto holibo mona aifa molanune, loti holiyámilo. E'e, Goti weninala muki ya lutina-hatina biti, adina li faka loti houba-naba o betilo. ¹⁴ Aya yagunu ya feto libo, Heimokagunu holianiboo yamaidana oto weninaka muki ya luka-haka bi-bi o mino,

loto ha mono lufuwau (Wkp 19:18) nebo ha mako ya lo molaibo ha muki li mako ito lo molaibo ne. ¹⁵ Goti monala feito nefá, ido hemotinagi weninatinagi wetinakafo ha loiti loti lowa-fina fiti minanabo ya hemotinagi weninatinagi muki li hopa itutanune, loti monatina ya wati monilo.

Weuna Fele aubalalo monito ya lute lila meyalo molá-manubo ha

¹⁶⁻¹⁷ Feito ha me ya ya lobiyowe. Holilo. Ute-lute dowa loto holibo mona yakafo Weuna holibo mona ya fina fi hofaiye. Ido Weuna holibo mona yakafo ute-lute dowa loto holibo mona ya fina fi hofaiye. Feti loiti ya uwolafo-uwolafo minainako, hemotina idafa anune, loti holiyafa, ogofuwámae. Yagunu Weuna aubalalo yako monilo. Feto feyanabo ya utina-lutina dowa loto holibo mona molámanigilae. ¹⁸ Ido Weunakafo hanulalo idipito anaibo ya lo molaibo ha yamo wenabatina ámanogolaiye.

¹⁹ Ena ute-lute mona molanowe, loto dowa loto holibo monala moda oloto nebo ya feito ne: hopa li unabo mona, fuma ibo mona, hopa moniyabo mona, ²⁰ sugi goti holi muwabo mona, hifena-lusa hiyabo mona, holi nosámibo biyabo mona, moliya fiyabo mona, wauwa liyabo mona, sebatina hala-kala lo-lo aibo mona, eimotinagunuko holiyabo mona, ha eito-eito loti foki filiga-filiga abo mona, ²¹ wenina idafatinagunu holiyabo mona, no noti lutina u hopa abo mona, ake iti u wanoba buliyabo mona, ido mona malekaloka yaidana mona yagunu homu ya fuka ha lobitoma nefä, onesa hofa fetö loto lobinogolowe. Holilo. Yaidana mona molo minabo wenina ya Goti we hudite hiyaba o ledaibo ebala liyámanae, loto lobiyowe.

²² Ido Weunakafo ilawa hula libo mona ya feito ne: lute-hate biyonibo mona, luteu dowa loto holionibo mona, you amena molonibo mona, lute-hate hefa aibo mona, wenina li dowa lo betito adina li faka lo betiyonibo mona, mona ona hula molo-molo onibo mona, ²³ you lotoko minonibo mona, ute-lute-hate hiyaba dowa lotoko onibo mona, muki ya Weunadokatiko ne. Mona yaidana molanubo ya lo fuko ledanabo ma minámiye. ²⁴ Ido Kilisto Yesu weninala ya ute-lute so libo monala ido dowa loto holibo monala ya yá yofolo moda hofo fulitonibo ne.

²⁵ Weuna lulau mino edoto ya nomude hofawa minoninako, yagunu Weuna lulau mino edoto mona molotoko moniyokelo. ²⁶ Feito monito ya ute-lute ito yonune, loto weninate lutina-hatina li luta-hisilo betito idafatinagunu holiyámokelo.

6

Mona yaidana-meidana molanubo ya hulawa liwila oto linubo ha

¹ Ena mono weninane-motao, hemotina yauti wefe wenafe ma nosámibo mona helefulau lumu fou lagetoma, ya hemotina Weunagi houna iyabo wenina yasi weninawa ya liwilati hanu dowaloka molo edalo. Feto fe edanabo ya heimotina monatina yagunu holiti, ya nosámibo mona ma ika o ledotanaiye, loti wati hiyaba otí, li you lo edoti hanuwa dowa lotoko ilibili. ² Hena holinabo ha ma weninataloka mino betiyagetoma, ya adina li faka lo betilo. Feto feyanabo ya Kilisto lo molaibo halo ya moda hololanigilae. ³ Yagunu holilo. Wenina muki ya aifa mikaleka wenina minoninako, masi eimotinagunu ito yoti holinabo ya eimotina lutina-hatina hola iyabo wenina ya miniae. ⁴ Yagunu hemotina muki heimotina monatina ononatina wafefe loti holiti, ya dowa loto nefemo, ido nosámiye, loti wati hiyaba otiko monilo. Feto feyanabo ya wenina ma monatina yagunu holiyámoti, heimotina monatina ononatina yagunu holiti ya lutina-hatina dowa loti holinabo ne. ⁵ Moda holiyafe? Wenina muki ya eimotina henatina ya linabo ne.

⁶ Ido hemotina mono ha holiyabo wenina yasi api itibiyabo wenina li dowa lo betiti, idafa-adafa dowa muki liyabo yauti hona moloti bilo.

⁷ Lutina-hatina hola iyámilo. Goti hola inabo ma minámiye. E'e, idafa hifinabo ya hula lageto aya idafa

ya linigilae. ⁸ Masi eimotina utina yagunuko holiti onona linabo ya aya utinalokati u hopa unabo hulawa ya linigilae. Ido ma yasi Weunagunu holiti onona linabo ya aya Weunadokati nomudina hofawa minowa-minowa anabo hulawa ya linigilae. ⁹ Yagunu ya hulawa oloto pinaibo hamenalo ya moda linogolone, loto mona dowa lotoko molo minanune, loto eleka fiyámoto, molotoko minokelo. ¹⁰ Feito ya hamena onesa mino ledaibo hamenawalo ya wenina muki li dowa lo betiyokelo. Feto feyanubo ya holi hikitabo wenina muki ya weninate ona hula minae, loto ito yoto li dowa lo betiyokelo.

Onuwaleka ha

¹¹ Ena onesa me ya neimo anekafo lufuwa i betiyobo ya lufuwa naba nedoka ya walo.

¹² Wenina ma yasi Kilisto Yesu yá yofola yagunuko holinubo ya hasuwala fi ledotanae, loti holiyabo yagunu utina etuwalo ya mono we ona hulaidana wa ledanae, loti Goti anela ya hemotina utinau fukalo, loti auba i bi minae.

¹³ Yagunu holilo. Goti anela utinau fukabo we eimotina yagi lo molaibo ha ya fefe loti meyalo molámaboma minafa, ido hemotina ya lege ato anela ya utinau fukanabo, ayalo ya hulite li faka lanune, loti holi minae. ¹⁴ Feto fe minafa, neimo huline li faka ladámanogolowe. E'e, Wenabate Yesu Kilisto yá yofola yagunuko holito huliya li faka lanogolowe. Emogi kelobo yagunu mikaleka monafana ya yá yofolalo fuliboidana oto ika o nedámiye. Ido nemo yagi yá yofolalo folomo yamaidana oto minonako, mikaleka mona-fana yagunu holiyámobo ne.

¹⁵ Kilisto lulau mino edonibo ya Goti anela ya uteu fukafe, ido fukámafe? Loitiwagi ya hulawa minámiye. E'e, hofawa li oloto pi ledaibo yakafoko hulawa liye. ¹⁶ Hawa ya holiti, ayalo moninabo weninaloka ya you amena mona ido milumate holibo mona ya mino betinaiye. Ido Isilaeli

wenina yauti Goti weninala ona hula minabo weninaloka
yagi ayaidana oto mino betinaiye.

¹⁷ Ena nemo Yesu houba-nabala we fulala ya unelo neto
li minobo yagunu masi li yoima o nedanune, loti anabo ya
monatina fulitalo.

¹⁸ Mono weninane-motao, Wenabate Yesu Kilisto aifa li
dowa lo ledaibo monala ya weudina-lutina-hatinau mino
betinaiye. Onae.

Goti Ukuwala Hala

The New Testament in the Lambau Dialect of the Siane Language of
Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Siane-Lambau long Niugini

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siane-Lambau (Siane)

Dialect: Lambau

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-19

Updates

eBible.org

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 17 Nov 2018 from source files dated 17 Nov 2018

293a493a-a8ae-5f22-be32-d1a5995e2a0e